

Cauza C-392/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

21 mai 2019

Instanța de trimitere:

Bundesgerichtshof (Germania)

Data deciziei de trimitere:

25 aprilie 2019

Recurentă-pârâtă:

VG Bild-Kunst

Intimată-reclamantă în recurs:

Stiftung Preußischer Kulturbesitz

Obiectul litigiului principal

Încălcarea dreptului de autor prin framing

Obiectul și temeiul trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebarea preliminară

Integrarea unei opere disponibile cu consimțământul titularului dreptului pe un site fără restricții în ceea ce privește accesul, pe site-ul unui terț prin intermediul framing-ului, reprezintă o comunicare publică a operei în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, în cazul în care aceasta este efectuată prin eludarea măsurilor de protecție împotriva framing-ului adoptate sau inițiate de titularul dreptului?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), în special articolul 11

Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230, denumită în continuare „Directiva 2001/29/CE”), în special articolul 3 alineatele (1) și (3)

Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă (JO 2014, L 84, p. 72, denumită în continuare „Directiva 2014/26/UE”)

Dispozițiile naționale invocate

Gesetz über die Wahrnehmung von Urheberrechten und verwandten Schutzrechten (Legea privind gestionarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe, denumită în continuare „UrhWG”), în special articolul 11 alineatul (1) (abrogat începând de la 1 iunie 2016)

Gesetz über die Wahrnehmung von Urheberrechten und verwandten Schutzrechten durch Verwertungsgesellschaften (Legea privind gestionarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către societățile de gestiune colectivă, denumită în continuare „VGG”), în special articolul 34 alineatul (1)

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, denumită în continuare „UrhG”), în special articolul 15 alineatul (2) și articolul 19a

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta este entitatea care administrează Deutsche Digitale Bibliothek (Biblioteca Digitală Germană, denumită în continuare „DDB”). Aceasta oferă o platformă online prin intermediul căreia sunt conectate instituțiile culturale și științifice germane. Pe această platformă online pot fi consultate, prin intermediul legăturilor electronice (link-uri), conținuturi digitalizate (formate digitale) care sunt stocate în portalurile web ale acestor instituții. DDB însăși stochează doar imaginile de previzualizare (pictogramele). În cazul în care utilizatorul face clic pe rezultatul unei căutări, acesta ajunge la pagina-obiect corespunzătoare a DDB cu pictogramă mărită, care poate fi mărită în continuare făcând clic sau utilizând funcția-lupă. Prin intermediul funcției de căutare, utilizatorul poate căuta anumite obiecte, pentru care există deja formate digitale și poate fi conectat în mod direct

cu site-ul instituției care le furnizează - fie, prin intermediul paginii de start, fie prin intermediul paginii-obiect.

- 2 Pârâta exercită competențele în materie de drepturi de autor ale autorilor afiliați acesteia în privința unor opere de artă figurativă. Aceasta condiționează încheierea unui contract cu reclamanta cu privire la utilizarea repertoriului de opere sub formă de pictograme de includerea în contract a următoarei clauze: „Titularul licenței se obligă ca, în utilizarea operelor și a obiectelor protejate care fac obiectul contractului, să aplice măsuri tehnice eficiente în vederea protejării acestor opere sau obiecte protejate împotriva framing-ului.”
- 3 Reclamanta se opune unei astfel de clauze. Prin cererea introdusă, aceasta a cerut să se constate că pârâta este obligată să încheie un acord de licență fără clauza contractuală menționată anterior. Landgericht (Tribunalul Regional) a respins cererea ca inadmisibilă. Apelul reclamantei a fost admis. Instanța de apel și-a motivat decizia, în esență, prin liberul acces la operele în cauză. Prin recursul formulat, pârâta își menține pretențiile de respingere a cererii.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 4 Admiterea recursului depinde de interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE.
- 5 1. În conformitate cu articolul 34 alineatul (1) din VGG, care a fost transpus în dreptul german prin articolul 16 din Directiva 2014/26/UE, pârâta este obligată, în calitate de societate de gestiune colectivă, în virtutea drepturilor gestionate, să acorde oricui, la cerere, drepturi de utilizare în condiții adecvate. În special, condițiile trebuie să fie obiective și nediscriminatorii și să prevadă o remunerație adecvată.
- 6 Potrivit principiilor dezvoltate în jurisprudență în conformitate cu norma prevăzută la articolul 11 alineatul (1) din UrhWG, care sunt în continuare valide în cadrul aplicării VGG, nu există, prin excepție, nicio obligație a societății de gestiune colectivă de a încheia contracte, dacă într-un caz specific este exclusă utilizarea abuzivă a poziției de monopol, iar societatea de gestiune colectivă poate să opună cererii de acordare a drepturilor de utilizare unele interese legitime prioritare. Astfel, este necesară o evaluare comparativă a intereselor părților, luând în considerare obiectivul legii, precum și scopul obligației de principiu a societății de gestiune colectivă de a încheia contracte.
- 7 2. Admiterea recursului depinde de aspectul dacă, în evaluarea comparativă a intereselor care este necesar a fi efectuată, trebuie prevăzută, de partea pârâtei, obligația de a asigura respectarea și punerea în aplicare a drepturilor membrilor acesteia sau dacă drepturile membrilor pârâtei nu sunt afectate.
- 8 a) Publicarea planificată de reclamantă a pictogramelor operelor protejate de drepturi de autor stocate la aceasta, care aparțin repertoriului pârâtei, necesită - ca

punere la dispoziția publicului în sensul articolului 19a din UrhG - o autorizare din partea titularului dreptului, pentru acordarea căreia părțile au purtat negocieri.

- 9 b) Pe de altă parte, integrarea considerată nedorită de către pârâtă a a pictogramelor acesteia în site-urile internet ale terților prin intermediul framing-ului nu reprezintă însă o punere la dispoziția publicului, întrucât nu reclamanta, ci doar cel care a pus opera pe internet, făcând-o astfel publică, decide dacă aceasta rămâne la dispoziția publicului.
- 10 c) Drepturile membrilor pârâtei ar fi însă afectate dacă integrarea unei opere disponibile pe un site internet cu consimțământul titularului dreptului în site-ul unui terț prin framing reprezintă o comunicare publică a operei în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, dacă aceasta este efectuată cu eludarea măsurilor de protecție împotriva framing-ului adoptate sau inițiate de către titularul dreptului.
- 11 aa) Actul în cauză ar putea încălca un drept de comunicare publică nemenționat. Potrivit unei interpretări conforme cu directiva a articolului 15 alineatul (2) din UrhG, ar trebui să se considere că există un astfel de drept, în cazul în care articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE acordă drepturi de comunicare publică mai extinse decât drepturile menționate la articolul 15 alineatul (2) a doua teză din UrhG. Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, statele membre prevăd „dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”
- 12 bb) Comunicarea publică în discuție a pictogramelor pe site-ul unor terți intră în domeniul de aplicare al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, întrucât în acest caz nu are loc un contact fizic direct între persoanele care menționează și prezintă opera și un public la care opera ajunge prin intermediul acestei comunicări. Prin urmare, este vorba despre o comunicare către un public care nu a fost prezent în locul de origine al comunicării (a se vedea Hotărârea Curții de Justiție din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctele 200-202, Hotărârea Curții din 24 noiembrie 2011, Circul Globus București, C-283/10, EU:C:2011:772, punctul 35 și urm.)
- 13 cc) Noțiunea „comunicare publică” necesită o apreciere individualizată. Aceasta cuprinde două elemente definitorii, și anume un act de comunicare și caracterul public al acestei comunicări. Mai mult, trebuie luate în considerare o serie de alte criterii - în special rolul central al utilizatorului și caracterul deliberat al actului acestuia - , care nu sunt autonome și sunt interdependente. Întrucât aceste criterii pot fi prezente, în diferite situații concrete, într-o măsură foarte variabilă, acestea trebuie aplicate atât în mod individual, cât și în interacțiune cu celelalte criterii (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctele 32-34, Hotărârea din 26 aprilie

2017, Stichting Brein, C-527/15 EU:C:2017:300, punctele 28-30 și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctele 23-25). În opinia instanței de trimitere, potrivit aprecierii individuale necesare a litigiului, integrarea pictogramelor în site-urile terților cu eludarea măsurilor tehnice de protecție încalcă dreptul exclusiv de comunicare publică.

- 14 (1) Instanța de trimitere consideră că există un act de comunicare publică. Având în vedere principalul obiectiv al Directivei 2001/29/CE, acela de a asigura un nivel ridicat de protecție în favoarea autorilor [a se vedea considerentele (4) și (9) ale directivei], noțiunea de comunicare publică trebuie înțeleasă în sens larg [a se vedea considerentul (23) al directivei; Hotărârea Curții din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 17 și Hotărârea Curții din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 29)]. Noțiunea cuprinde orice transmitere a unei opere protejate, indiferent de mijloacele sau de procedeele tehnice utilizate (a se vedea Hotărârea Curții de Justiție din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctele 186 și 193, Hotărârea Curții din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctele 23 și 25 și Hotărârea Curții din 31 mai 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 38). Un act de comunicare presupune faptul că utilizatorul, pe deplin conștient de consecințele comportamentului său - deci în mod intenționat și specific - , creează în favoarea unor terți posibilitatea de acces la opera protejată, fără a avea relevanță dacă terții utilizează sau nu utilizează această posibilitate (a se vedea Hotărârea Curții din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 19, Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein, C-527/15 EU:C:2017:300, punctul 36, Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 31). Un asemenea acces este creat dacă, pe un site, sunt furnizate linkuri care pot fi accesate către opere protejate publicate, fără nicio restricție în ceea ce privește accesul, pe un alt site (a se vedea Hotărârea Curții din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctele 18 și 20, Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein, C-527/15 EU:C:2017:300, punctul 37 și Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 32).
- 15 (2) De asemenea, instanța de trimitere consideră că în litigiu este îndeplinită cerința privind caracterul public al comunicării (a se vedea Hotărârea Curții din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 22). Noțiunea de public este îndeplinită numai în cazul unui număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, pe de altă parte, existența unui număr de persoane destul de important (a se vedea Hotărârea Curții din 7 martie 2013, ITV Broadcasting și alții, C-607/11, EU:C:2013:147, punctul 32, Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 21 și Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 27). În ceea ce privește acest ultim criteriu, trebuie să se țină seama de efectul cumulativ care rezultă din punerea la dispoziție a operelor în favoarea potențialilor destinatari. În această privință, este relevant să se știe câte persoane au acces în paralel și succesiv la aceeași operă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctul 38, Hotărârea din 7 martie 2013,

ITV Broadcasting și alții, C-607/11, EU:C:2013:147, punctul 33 și Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 28).

- 16 (3) În plus, pentru a intra sub incidența noțiunii „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, este necesar ca o operă protejată să fie comunicată prin utilizarea unui procedeu tehnic diferit de cel utilizat până atunci sau să fie comunicată către un public nou, deci către un public pe care titularul dreptului de autor nu l-a luat în considerare atunci când a autorizat comunicarea publică inițială (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctele 40 și 41, Ordonanța din 18 martie 2010, Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, C-136/09, EU:C:2010:151, punctul 38, Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctul 197, Hotărârea din 7 martie 2013, ITV Broadcasting și alții, C-607/11, EU:C:2013:147, punctele 39 și 24-26, Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 24, Ordonanța din 21 octombrie 2014, BestWater International, C-348/13, EU:C:2014:2315, punctul 14; a se vedea, însă, de asemenea [cu privire la transmiterea prin cablu] Hotărârea din 16 martie 2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218, punctul 26 și urm.). În cazul în care, în speță, nu se regăsește niciuna dintre aceste două situații, nu există o comunicare publică în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE (a se vedea Ordonanța din 21 octombrie 2014, BestWater International, C-348/13, EU:C:2014:2315, punctul 19).
- 17 Integrarea pictogramelor în site-urile unor terți prin intermediul framing-ului nu este efectuată potrivit unui procedeu tehnic specific care este diferit de cel din cadrul comunicării inițiale, ci mai curând potrivit aceluiași procedeu tehnic care a fost deja utilizat în cadrul comunicării operei pe celălalt site (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 24, Ordonanța din 21 octombrie 2014, BestWater International, C-348/13, EU:C:2014:2315, punctul 15). Astfel, nu este relevant dacă terțul recurge, în cadrul acestui act de comunicare, la tehnica framing-ului și dacă opera care provine de pe celălalt site este afișată în cadrul unui alt site, prin intermediul unui link internet „integrat”, astfel încât utilizatorii site-ului pe care se găsește link-ul nu pot vedea contextul inițial al operei respective (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 29, Ordonanța din 21 octombrie 2014, BestWater International, C-348/13, EU:C:2014:2315, punctul 17). În cazul în care următoarea comunicare este efectuată, ca și comunicarea inițială, pe internet, atunci aceasta este efectuată prin același procedeu tehnic (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 24).
- 18 (5) Integrarea prin framing a pictogramelor în site-urile unor terți, cu eludarea măsurilor tehnice de protecție adoptate sau inițiate de către titularul dreptului, reprezintă, potrivit instanței de trimitere, o comunicare către un public nou.

- 19 În cazul în care pe un site sunt postate, fără autorizarea titularilor drepturilor de autor, hiperlinkuri către opere disponibile în mod liber tuturor internauților pe un alt site, există o „comunicare publică” numai în cazul în care persoana care a postat hiperlinkul cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască nelegalitatea publicării operei pe celălalt site (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctele 49 și 55 și Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, punctul 49).
- 20 Această limitare se întemeiază pe considerația că internetul are o importanță deosebită pentru libertatea de exprimare și de informare garantate prin articolul 11 din cartă, iar hiperlinkurile contribuie la buna funcționare a internetului și la schimbul de opinii și de informații în această rețea, caracterizată prin disponibilitatea unor cantități imense de informații (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 45). În special pentru particulari, care doresc să posteze linkuri pe alte site-uri internet accesibile în mod liber, poate fi dificil să verifice dacă operele plasate pe celelalte site-uri sunt publicate pe internet cu acordul titularilor drepturilor de autor (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 46). Funcționalitatea internetului ar fi afectată în mod nejustificat, dacă utilizatorii de internet ar ezita să posteze hiperlinkuri către opere care pot fi accesate în mod liber pe alte site-uri, întrucât s-ar vedea expuși riscului de a fi chemați în judecată pentru încălcarea dreptului de autor (a se vedea concluziile avocatului general Wathelet prezentate la 7 aprilie 2016, C-160/15, GS Media, EU:C:2016:221, punctul 77 și urm.). Ținând seama de acest lucru, postarea de hiperlinkuri trebuie considerată drept „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE numai atunci când persoana în cauză știa sau ar fi trebuit să știe că linkul postat de el conferă acces la o operă publicată în mod neautorizat pe internet, de exemplu întrucât i s-a atras atenția în prealabil în această privință de către titularul dreptului de autor (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punctul 49, Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, punctul 49).
- 21 În prezentul litigiu, pictogramele sunt inserate pe site-ul internet al reclamantei cu autorizare din partea titularilor drepturilor de autor.
- 22 Dacă pe un site internet sunt postate linkuri care pot fi accesate către opere protejate prin drepturi de autor, care, ca urmare a unor măsuri restrictive, sunt accesibile pe celălalt site internet doar unui public restrâns cu autorizare din partea titularilor dreptului de autor, există o comunicare publică în cazul în care linkul permite utilizatorilor de internet să eludeze măsurile restrictive, întrucât plasarea unui astfel de link reprezintă o intervenție conștientă, fără de care utilizatorii nu pot accesa operele. În acest caz, utilizatorii care eludează măsurile restrictive cu ajutorul linkurilor care pot fi accesate, trebuie să fie considerați drept un public nou, pe care titularul drepturilor de autor nu a dorit să-l includă atunci când a autorizat comunicarea inițială (a se vedea Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 31 și Hotărârea din 26 aprilie 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, punctul 49).

- 23 În prezentul litigiu, pictogramele de pe site-ul reclamantei sunt accesibile în mod liber tuturor utilizatorilor de internet.
- 24 Este discutabil dacă există o comunicare publică în cazul în care pe un site (în speță, pe site-ul unui terț) sunt postate linkuri care pot fi accesate, prin a căror accesare sunt afișate în cadrul acestui site opere provenind de pe un alt site (în speță, de pe site-ul internet al DDB), în cazul în care aceste opere care sunt accesibile în mod liber, pe celălalt site, tuturor utilizatorilor de internet, cu autorizarea titularului drepturilor de autor, cu toate acestea titularul drepturilor de autor a adoptat sau inițiat măsuri tehnice de protecție care ar trebui să împiedice o astfel de consultare a operelor, iar aceste măsuri tehnice de protecție au fost eludate (în mod conștient) cu ajutorul linkului care poate fi accesat. Potrivit instanței de trimitere, această întrebare ar trebui să primească un răspuns afirmativ.
- 25 Într-o asemenea situație, prin adoptarea sau inițierea unor măsuri tehnice de protecție împotriva integrării operelor pe alte site-uri prin intermediul framing-ului, titularul drepturilor de autor s-a declarat de acord numai în ceea ce privește comunicarea publică a operelor către utilizatorii unui anumit site. Atunci când a autorizat măsura inițială, titularul drepturilor de autor nu a avut în vedere publicul care vizualizează operele ca urmare a integrării lor în alte site-uri (a se vedea Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punctul 35). Dimpotrivă, acesta a adoptat măsuri pentru a se opune vizualizării operelor de către acest public. Prin măsurile de protecție tehnice, titularul drepturilor a exprimat în limbajul internetului faptul că acordul său este limitat la comunicarea publică în favoarea utilizatorilor unui anumit site internet. Aceste măsuri de protecție tehnice trebuie eludate în mod conștient de către terțul care dorește să integreze pictogramele în site-ul său de internet, pentru a obține afișarea imaginilor pe site-ul său internet.
- 26 O astfel de concluzie este conformă cu obiectivul de protecție urmărit de Directiva 2001/29/CE, exprimat în considerentele (4), (9) și (10), acela de a garanta un nivel ridicat de protecție a proprietății intelectuale și o remunerare adecvată a titularilor de drepturi. În favoarea competenței titularului dreptului de a-și limita acordul este și faptul că, în lipsa acesteia, - contrar articolului 3 alineatul (3) din Directiva 2001/29/CE - , dreptul de comunicare publică a unei opere pe internet ar fi practic epuizat de îndată ce opera a fost pusă la dispoziție în mod liber pe un site internet cu acordul titularului dreptului, devenind accesibilă tuturor utilizatorilor de internet. De asemenea, limitarea acordului ar trebui să fie permisă titularului dreptului, întrucât numai în acest mod acesta poate controla valorificarea economică a operei sale, asigurând o participare adecvată la utilizarea economică a operei sale.